

بررسی مشکلات ناشی از موج انفجار بر مردم شهر ایلام

ساسان زمانی^۱

مقدمه: امروزه سلامت رارفاه کامل جسمی، روحی و اجتماعی می‌داند مطالعات همه گیر نشان داده است که یک سوم جمعیت در مقطعی از زندگی خود اختلال روانی را تجربه کرده اند و استان ایلام به عنوان یک استان مرزی با داشتن بیش از ۴۰۰ کیلومتر مرز مشترک با عراق در زمان دفاع مقدس توانست مرزدار قابل اعتمادی برای کشور باشد. یکی از مباحث علمی مطرح شده این است که وقتی یک فرد با بحران و یا حادثه‌ای مواجه می‌شود و احساس می‌نماید که حیات وی تهدید به مرگ شده و هر لحظه ممکن است جان خود را از دست بدهد به احتمال زیاد بعد از آن حادثه دچار یک اختلال روانپزشکی به اسم اختلال استرس پس از ضربه (P.T.S.D) خواهد شد چنین حوادثی می‌تواند شامل تجارب میدان جنگ، تصادف، بمباران هوایی و... باشد که مردم ایران در طول ۸ سال دفاع مقدس شاهد آن بودند. در تحقیق حاضر به تعیین وضعیت اختلال استرس ناشی از ضربه (P.T.S.D) در افراد ساکن شهر ایلام به نحوی با مسائل جنگ به صورت مستقیم یا غیر مستقیم در ارتباط بودند مورد بررسی قرار گرفت.

مواد و روش‌ها: جمعیت مورد مطالعه در این تحقیق را کلیه افراد ساکن شهر ایلام (متولدین ما قبل سال ۱۳۶۰ که در فاصله ۵۹-۶۷ در ایلام سکونت داشتند و با عوامل استرس زای جنگ و بمباران‌های هوایی مواجه شدند که به حدود ۵۵۰۰ نفر می‌رسند و با پرسشنامه‌ای که ۲۰ نفر با تحصیلات دانشگاهی گروه پزشکی و پس از دیدن آموزش به عنوان پرسشگر و با تکمیل ۵۱۲۰ پرسشنامه تخصصی مجموعاً شامل ۲۳۰۴۰۰ سوال با مراجعه به درب منازل و مصاحبه با آنان تکمیل کردند مورد بررسی قرار گرفتند. پس از جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده‌ها نتایج بدست آمده مورد بحث قرار گرفت. از ۵۱۱۰ نفر بالای ۲۵ سال ساکن شهر ایلام ۵۹/۲٪ زن و ۴۰/۸٪ را مردان تشکیل داده بودند که ۶۳/۸٪ کل افراد مورد مطالعه بین ۲۴-۲۵ سال قرار داشته و مابقی در سنین ۴۵ و بالاتر قرار گرفته‌اند. ۸۳۷٪ در زمان جنگ در ایلام بوده و ۱۶/۳ درصد در ایلام نبوده‌اند.

نتیجه‌گیری: اختلال (P.T.S.D) در بین ساکنین شهر ایلام ۲۶٪ بوده و اختلالات دیگری نیز مورد بررسی قرار گرفت که در این تحقیقات

علایم اختلال در دو دسته علایم زیستی و علایم روانشناختی مورد بررسی قرار گرفت. در بررسی دیگر وضعیت در میان افراد دچار (P.T.S.D) مورد مطالعه قرار گرفت که نشان داد ۷۷/۹٪ از بیماران جهت انجام مداوای اختلال خود به مراکز مختلف مراجعه نموده‌اند و ۲۲/۱٪ دنبال مداوا نبوده‌اند که عامل نگران کننده است. نتایج این مطالعه نشان داد که ۲۶٪ افراد نمونه پژوهش که سابقه سکونت در شهر ایلام را داشتند از اختلال روانپزشکی استرس پس از ضربه رنج می‌بردند اکثریت این بیماران را افراد متاهل بیسواد یا در حد ابتدایی اکثراً زن خانه دار جوان و میانسال تشکیل می‌دهند این افراد زمان جنگ با عوامل آسیب زایی از قبیل بمباران هوایی، شاهد کشته یا زخمی شدن بستگان به علت عوامل مرتبط جنگ مورد تهدید شدن حیات آن‌ها و سابقه حضور در جبهه به صورت مکرر مواجه بوده‌اند این عوامل بر عملکرد قربانیان آن‌ها نیز تأثیر منفی گذاشته به طوری که نزدیک به ۶۰٪ آنان در حد بیسواد یا دارای تحصیلات در حد ابتدایی بوده‌اند. بمباران علیرغم گذشت بیش از ۱۸ سال هنوز هم با علایم متعدد آزار دهنده اختلال دست و پنجه نرم می‌کنند که عمده این عوامل شامل داشتن احساس کشش، خستگی پذیری، دردهای عضلانی، علائم تنفسی بوده و از نظر روانشناختی خلق مضطرب، ترس، بیخوابی، یادآوری مکرر صحنه یا رویداد آسیب زا و... آنها را مورد اذیت و آزار قرار می‌دهد. نزدیک به یک چهارم بیماران جهت درمان، سابقه مراجعه به مراکز درمانی را نداشته‌اند و تنها نیمی از افراد مراجعه کننده جهت درمان به متخصص روانپزشک مراجعه نموده‌اند که از بین آنان حدود ۲۵٪ دارو مصرف نموده‌اند. در پایان میتوان گفت که نتایج این پژوهش و تعامل آن با کاهش توسعه انسان از نظر اقتصادی، رفاهی و اجتماعی می‌تواند مورد آسیب زایی ساکنین این استان را بیشتر نموده و زمینه را برای آسیب‌های اجتماعی از قبیل اعتیاد، خودکشی و دیگر کشی فراهم نماید که نیازمند عزم مسئولین استانی و کشوری بوده که به مناطق جنگی کشور بصورت ویژه در همه ابعاد نگاه کرده و برای آن برنامه‌ریزی گردد.

کلمات کلیدی: مشکلات، موج انفجار، PTSD